

Opetus- ja kulttuuriministeriö

KOMMENTTI

Cuporen kesäkuussa 2020 julkaisemaan tutkimusraporttiin: Suomalaisten näkemykset tekijänoikeusjärjestelmästä

Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cupore selvitti vuosina 2019–2020 toteuttamassaan tutkimushankkeessa tekijänoikeusjärjestelmän toimivuutta suuren yleisön näkökulmasta. Tutkimuksen mukaan selkeä enemmistö suomalaisista pitää tekijänoikeusjärjestelmää tarpeellisena ja legitimiinä, mikä on hieno tutkimustulos.

Cuporen raportin johtopäätöksissä tuodaan kuitenkin esille, että tekijänoikeusjärjestelmän kehittämisessä tulee ottaa nykyistä paremmin huomioon teknologinen kehitys ja sen aiheuttamat muutokset järjestelmän toimintaympäristössä. Keväällä 2019 hyväksytyllä Euroopan Unionin tekijänoikeusdirektiivillä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2019/790) on samansuuntainen tavoite: mukauttaa tekijänoikeuslainsäädäntöä digitaalisen toimintaympäristön tuomiin muutoksiin.

Tekijänoikeusdirektiivin yhtenä päätarkoituksena on turvata taiteilijoiden ja laajemmin sisältöä tuottavien tekijöiden tekijänoikeudet erityisesti digitaalisissa ympäristöissä. Direktiivin mukaan taiteilijoiden kuuluu saada kohtuullinen korvaus – ”appropriate and proportionate remuneration” – teostensa käytöstä.

Luovan työn tekijän oikeus saada korvaus teostensa käytöstä nousiesille myös Cuporen raportissa yhtenä merkittävimmistä syistä valita luvallinen sisältö luvattoman sijaan. Toinen merkittävä syy valita luvallinen sisältö oli halu noudattaa tekijänoikeuslakia.

Jotta tekijänoikeusjärjestelmä koettaisiin yleisesti hyväksyttäväksi myös jatkossa, olisi tärkeää kiinnittää huomiota niihin toimenpiteisiin, jotka edesauttavat luovan työn tekijää saamankorvauksen teostensa käytöstä digitaalisessa ympäristössä.

Cuporen johtopäätöksissä esille nostetut suositukset ovat kannatettavia. Selkeät teos- ja tekijätiedot lisäävät ymmärrystä siitä, missä tilanteissa sisällön jakaminen on sallittu ja miksi tekijänoikeuskorvaukset ovat relevantteja myös tilanteissa, joissasisältöjä jatkokäytetään ei-kaupallisissa yhteyksissä.

Kahdeksan kohdan suosituksiin on nostettu toimenpiteitä, jotka välillisesti tuottavat myös luovan työn tekijälle korvausta heidän tekemästään työstä. Esimerkiksi laillisen tuote- ja palveluvalikoiman saatavuuden edistämisessä, tai palvelujen ja erilaisten käyttöilupien kehittämisessä on tärkeää huolehtia myös taiteilijalle tulevasta kohtuullisesta korvauksesta.

Katsomme, että tekijänoikeudellisten sisältöjen saatavuuden ja markkinoiden kehittämisen yhteydessä suosituksiin tulee lisätä myös periaate, jonka mukaan luovan työn tekijän kuuluu saada kohtuullinen korvaus tekemästään työstä.

Helsingissä 16.10.2020

Annukka Vähäsöyrinki
toiminnanjohtaja

Teemu Mäki
puheenjohtaja

Suomen Taiteilijaseura on kuvataiteen asiantuntija- ja vaikuttajaorganisaatio, jonka tehtävänä on edistää kuvataiteilijan ammatissa toimimisen edellytyksiä ja vahvistaa kuvataiteen asemaa yhteiskunnassa. Seura edustaa 3 000 ammattikuvataiteilijaa.